CZĘŚĆ XVII. № 35. ROK 9. (1838.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna:* w Rossyi s pocztą, a w stolicy, z noszeniom do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna,* 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe: *Roczna,* 45 r. ass. *Półroczna,* 25 r. ass. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna,* 55 r. ass. *Półroczna,* 28 r. ass.

WTOREK $\frac{3}{15}$ MAJA.

Wiadomości krajowe.

Petersburg $\frac{2}{14}$ *Maja.*

N. CESARZOWA JMĆ z J. C. W. W. XIĘŻNICZKĄ ALEXANDRĄ wyjechała 28 Kwietnia, s Petersburga do Berlina.

— Przez Reskrypta CESARSKIE mianowani kawalerami orderu Św. Stanisława 1 klassy, 2 Kwietnia, Rzeczywiści Radzcy Stanu Prezes Wileńskiej Medyczno-Chirurgicznej Akademii *Kuczkowski;* Cywilni Gubernatorowie: Riazański *Prokopowicz-Antonski* i Tambowski *Korniłow*—tegoż orderu 2 klassy, 1 Kwietnia. Rzeczywiści Radzcy Stanu Inspektorowie okręgów pocztowych: VIgo, *Klementjew;* VIIgo, *Krupienikow;* IXgo, *Pasienko;* Xgo, *Protopopow;* urzędnicy 5 klassy, Pocztmistrze gubernijalni: Kostromski *Demjanow* i Orłowski *Mowczan—3 tegoż m.* Członek Rady Departamentu osad wojskowych 4 klassy *Staubert,* Członek Rady Departamentu Artylleryi, Jenerał-major *Fadiejew 1,* Sprawujący obowiązki Dyrektora Finlandzkiego korpusu kadetów *Ditmars,* Sprawujący obowiązki Vice-dyrektora Departamentu Prowiantskiego pułkownik *Buturlin 2,* i *6 tegoż m.* Dowodzca 3 bryg. 4 dyw. floty Kontradmirał *Jurjew 1.*

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów z d. 27 Marca b. r. na poświadczenie Namiestnika Królestwa Polskiego, Jenerał-feldmarszałka xięcia Warszawskiego, hrabi Paskiewicza-Erywańskiego, o wzorowej gorliwości Sędzi Handlowego Sądu gubernii Mazowieckiej, Warszawskiego kupca Jana *Łuczyńskiego,* obok bezpłatnego przez lat 12 pełnienia obowiązków tego urzędu, N. CESARZ JMĆ raczył go mianować kawalerem orderu Św. Stanisława 4 klassy.

— Przez Ukaz CESARSKI do tejże Kapituły z d. 1 Kwietnia, Radzcy honorowi: Expedytor Żytomirskiego gubernijalnego pocztowego Kantoru *Rawa* i Wileński powiatowy Pocztmistrz *Worobiej,* mianowani, w liczbie innych kawalerami orderu Św. Stanisława 4 klassy, w nagrodę odznaczających się prac i gorliwej służby.

Ukazy CESARSKIE.

Do Rady Państwa.

13 Kwietnia. Prezesem Departamentu Praw Rady Państwa mianowany członek tejże Rady Rzeczyw. Radzca Tajny *Sperański.*

Do Komitetu Ministrów.

tegoż dnia. Jenerał jazdy, Jenerał-adjutant hrabia *Wasilczykow* mianowany Prezesem Komitetu PP. Ministrów.

Do Rządzącego Senatu.

23 Marca. Ze względu na szczególną miejscowość południowego wybrzeżu Taurycki ego półwyspu, na szybkie wzrastanie tam ludności i krzewienie się przemysłu, tudzież dla uniknienia zaległości interesów w sądownictwach powiatu Symferopolskiego, s południowej jego części utworzony zostaje nowy powiat, Jałtiński, którego miastem będzie Jałta, dotąd miasteczko. Miastu temu, na wzór Bobrujska, Dynaburga i Nowo-alexandrowska, nadają się przywileje wskutek których w przeciągu lat pięciu kupcy miejscowi uwalniają się od opłat za prawo handlu, a mieszczanie od podatku i nadto samo miasto w tymże zakresie czasu wolne jest od wojskowego kwaterunku.

8 Kwietnia. Jenerał-major korpusu inżenierów górniczych *Beger* mianowany Naczelnikiem Altajskich zakładów górniczych i Cywilnym Gubernatorem Tomskim.

11 tegoż m. Prezes Mińskiej Izby skarbowej Radzca Stanu *Siemionow* mianowany Rzeczywistym Radzcą Stanu i

Gubernatorem Cywilnym Kaukazskim, na miejsce Jenerał-porucznika barona *Taube*, który powołany został do zasiadania w Rządzącym Senacie.

15 tegoż m. Senator Radzca Tajny hrabia *Tołstoj* na własną prośbę uwalnia się zupełnie od służby.

Vice-Gubernator Simbirski Radzca Dworu *Średnij-Kamaszew*, na własną prośbę, otrzymuje uwolnienie, na miejsce zaś jego mianowany urzędnik do szczeg. poleceń w Ministerstwie Spraw Wewn. Radzca Kol. *Prybytkow*.

Prezes Astrachańskiej Izby skarbowej Radzca Stanu *Filipow* mianowany Prezesem Simbirskiej takiejże izby, Astrachańskiej zaś, urzędnik Min. Skarbu Radzca Kol. *Rubcow*.

16 tegoż m. Vicegubernatorem Mińskim mianowany urzędnik Min. Skarbu Radzca Koleg. *Szachmatow*.

19 tegoż m. Odwołany s Turynu Poseł Rossyjski Radzca Tajny *Obreskow* mianowany zostaje Senatorem.

— P. Minister Dworu, oznajmił P. Ministrowi Sprawiedliwości: 1) w d. 9 Kwietnia, że N. Cesarz Jmć, s powodu uwolnienia na dwa lata zagranicę zarządzającego wydziałem Ochmistrzowskim Dworu J. C. W. W. Xięcia Michała, Łowczego *Wasilczykow*, zarząd tego wydziału poleca od 1 Maja b. r. zostającemu przy J. C. Wysokości Jenerał-majorowi *Wieszniakow* — 2) *10 tegoż m.* że rownież s powodu wydalenia się zarządzającego wydziałem łowiectwa Dworu tegoż Łowczego Wasilczyków, zarząd tego wydziału polecony zostaje Radzcy Tajnemu hrabi *Branickiemu*.

Ukazy Rządzącego Senatu, 1 Departamentu.

1) *16 Kwietnia*. O złożeniu kompanii na akcyach w Charkowie dla handlu wełną.

2) *22 tegoż m.* O zmianach w 1769 artykule dalszego ciągu Układu Ustaw o Pensyach.

3) *tegoż dnia.* Z zaleceniem izby w przedstawieniach do pensyj nie były wymieniane dzieci urzędników, urodzone podczas zostawania ojców w nieoficerskich wojskowych rangach.

4) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem następnego Ukazu Cesarskiego do Rządzącego Senatu z d. 31 Marca b. r. «W miarę powiększających się wydatków, potrzebnych do stopniowego ulepszania tylolicznych przedmiotów urządzenia kraju, zwracając uwagę na same źródła zasiłku Skarbu Państwa, przekonaliśmy się, że z liczby rozmaitych gałęzi rękodzielniczego przemysłu, dotąd wolnych od wszelkich opłat wewnątrz kraju, na wyrabianie płodów s tytuniu, jako przedmiotów wyłącznie służących do zaspokojenia potrzeby zbytkowej, może bez wszelkiego ścieśnienia być nałożona umiarkowana akcyza.

«W tym celu poleciliśmy Ministrowi Skarbu iżby po należytem zważeniu wszystkich szczegółów tyczących się tego interesu, obmyślił sposób pobierania akcyzy, ile można najmniej uciążliwy dla fabrykantów i handlarzy.

«Zatwierdziwszy teraz ułożoną przez Ministra Skarbu i w Radzie Państwa roztrząśnioną Ustawę o akcyzie od wyrobów tytuniowych, tudzież etat zarządu tego wydziału, i przesyłając je Rządzącemu Senatowi, roskazujemy ku przyprowadzeniu ich do skutku od 1 Stycznia 1839 roku uczynić stosowne rozporządzenia.» (Szczegóły tego urządzenia poźniej będą umieszczone.)

— N. Cesarz w skutek przełożeń Ministra Oświecenia rospatrzonych w komitecie PP. Ministrów, 18 Stycz. b. r., raczył nakazać: 1) założenie szkoły początkowej w mieście Jakobstacie, dla uczenia dzieci tamecznych mieszkańców Rossyjan i Polaków, s przeznaczeniem 1200 r. na jej roczne utrzymanie i 300 r. na koszta pierwszego urządzenia; 2) z liczby sześciu stypendiów po 200 r. sr., przeznaczonych na utrzymywanie w Uniwersytecie Dorpatskim sześciu uczniów Litewskiego Ewangelicko-reformowanego Synodu, dwa stypendia przenieść do Uniwersytetu Petersburskiego, dla utrzymywania dwóch uczniów tegoż Synodu, mających zajmować wakanse nauczycielskie w Słuckiem Gimnazium.

— P. Minister Oświecenia zalecił (27 Stycz.) iżby odtąd studenci, którzy opuszczą jeden z Uniwersytetów i w przeszło półroku po tém, zechcą wejść do drugiego, składali w tym ostatnim examen, od którego zależeć będzie i przyjęcie ich na kurs odpowiedny ich wiadomościom i stosowne zaliczenie czasu spędzonego w dawnym Uniwersytecie.

— P. Minister Oświecenia mianował (29 Stycz.) Professora zwycz. w Uniwersytecie Św. Włodzimierza *Mickiewicza*, professorem w Uniwersytecie Charkowskim, (19 Stycz.) Starszego Nauczyciela w Gymnazyum Kijowskiem *Dombrowskiego*, Adjunktem w Uniw. Św. Włodzimiera i (29 Stycz.) Nadzwyczajnego Professora Charkowskiego Uniwers. *Fiedotowa-Czechowskiego*, Sprawującym obowiązek Zwyczajnego Professora w Uniwersytecie Św. Włodzimiera.

— N. Cesarz raczył oświadczyć (20 Stycz.) zadowolenie Nauczycielowi Instytutu Głucho-niemych w Wilnie, Kolleg. Sekretarzowi *Małachowcowi*.

— Na przedstawienie Jeneral-Gubernatora xięcia Dołgorukow, o odznaczającej się gorliwością służbie i pracach urzędnika przy nim zostającego do szczególnych poleceń, Radzcy Dwou *Warsonoffjew*, N. Cesarz Jmć raczył nadać mu dziedzictwem 1500 dziesięcin ziemi w jednej z gubernij Wielkorossyjskich.

Okolnik P. Ministra Spraw Wewnętrznych do Gubernatorów Cywilnych.

«Rada lekarska Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zwracając uwagę na liczne przykłady nagłej śmierci, nastąpione s powodu użycia za pokarm surowej solonej ryby *Bielugi*, której szkodliwe własności pochodzą częścią z niedo

stałecznego osolenia, częścią z zepsucia samej ryby przed soleniem, nakoniec i z innych przyczyn, uznał za pożyteczne: 1) dla zapobieżenia na przyszłość truciu ludzi takową rybą, zobowiązać trudniących się rybołóstwem przez władze miejscowe do ścisłego pilnowania, iżby grube sztuki tłustej ryby były płatane i pokrywane dostateczną warstą soli, dla tego ażeby łatwiej dały się przeniknąć solą i ochronione były od zepsucia i nabrania szkodliwych własności; 2) polecić władzom miejscowym, ażeby za pośrednictwem obywateli, xięży i starszyzn włościańskich przy każdej zręczności przekonywali lud prosty, że powinien się wstrzymywać od jedzenia surowej solonej białugi, jako dla zdrowia szkodliwej, radząc nie inaczej używać ją za pokarm, jak gotowaną.

«Uznając z mojej strony, środek przekładany przez Radę lekarską dla zapobieżenia używaniu surowej białugi za nader pożyteczny, polecam JW Panu uczynić stosowne rozporządzenia, ku przyprowadzeniu go do skutku.»

Minister Spraw Wewnętrznych. (podp.) D. *Bludow*.

Stwierdził: Dyrektor, Jeneral-Sztab-Doktor S. *Gajewski*.

— Ostatni numer Journal de St. Petersbourg zawiera co następuje: «Mniemamy że dla właścicieli sadów nieobojętną będzie wiadomość o bardzo prostym i łatwym sposobie zachowywania na drzewach owoców od zjadających je ptaków, który bierzemy z dzieła doktora Roques, pod tyt. *Traktat o roślinach użytkowych* (Traité des plantes usuelles,) nowo wyszłego w Paryżu. Mówiąc o własnościach *czosnku* P. Roques twierdzi «że zapach czosnku ochrania «owoce od ptaków na nie chciwych, i że dość jest w kil«ku miejscach na gałęziach pozawieszać małe wiązki gló«wek czosnkowych, aby zabeśpieczyć owoce od uszkodze«nia przez ptastwo.»

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 28 Kwietnia. Parlament Cesarski. Izba lordów. *Posiedzenie 27 Kwietnia.* Na tém pierwszém posiedzeniu rzecz była tylko o prośbach, izbie złożonych i kilku zapytaniach zadanych Ministrom; pomiędzy prośbami była jedna od xięgarzy Londyńskich przeciwko planowi, podawanemu przez Ministrów, w celu zapobieżenia przedrukom xiążek angielskich za granicą.

Izba niższa. *Posiedzenie 25 Kwietnia.* Lubo porządek dzienny wskazywał ważny przedmiot, to jest wtóre odczytanie bilu Pana Talfourd o prawach wydawców xiążek, liczba obecnych członków była małoznaczna, i nieprędko dopiero zgromadziło się ich 178. Lecz to jeszcze dziwniejsza, że w ciągu rozpraw izba tak się wyludniła, że tylko 73 członków głosowało poraz pierwszy, a za drugim jeszcze ubyło czterech. Wtóre odczytanie billu zostało uchwalone większością 39 głosów przeciw 34. Przeciwnicy billu wtedy jeszcze starali się go uchylić, proponując odesłanie do kommisyi szczególnej, która pewnie nie byłaby przez całe posiedzenie parlamentu pracy swojej ukończyła. Wniosek ten odrzucony został 38 głosami przeciw 31 i bil odczytany poraz drugi.

Na posiedzeniu 26go. Znowu wynikł opór przeciw temu bilowi; P. Wakley zapowiedział że w komitecie wniesie odłożenie go do sześciu miesięcy; (forma odrzucenia) jak tylko bill ten s porządku dziennego przypadnie. Potém sir Robert Peel wniósł mianowanie kommisyi dla zdania sprawy s kosztów ustanowienia komitetów wyborowych. Za zgodzeniem się Ministrów wniosek przyjęty został bez oporu.

Posiedzenie 27go. Złożone zostało komitetowi subsydyów izby wyrachowanie kosztów na artylleryą, między któremi znajdował się wydatek 80,282 funtów sterl. na milicyą (yeomanry) konną, P. Hume wniósł zupełne wykreślenie tego wydatku, z uwagi że ta milicya żadnego krajowi nie przynosi użytku i tylko jest pierwiastkiem podżegającym ducha partyj. Torysowie, którzy w tém wojsku mają ważny punkt podpory, stanęli w obronie tego artykułu budżetu. Po długich rosprawach, wniosek P. Hume, odrzucony większością 203 głosów przeciw 57 i summa potrzebowana przez Ministrów uchwaloną została.

— Z ogłoszonego przez izbę deputowanych urzędowego sprawozdania o stanie skarbu za rok upłyniony daje się widzieć, że dochód, bez potrącenia, (brutto) po 5 Stycznia 1838 roku wynosił 50,592,653 funt. sterl. 2 szyl. 5¼ denarów, s których trzeba odciągnąć około 7 procent. na koszta poboru. Wydatki wyniosły 51,319,113 funt. 13 szyl. ¾ den. rachując w to i pomienione koszta, skąd wypada deficit od 726,560 funt. sterl. 10 szyl. 6½ denarów.

— We wszystkich dziennikach zapewniają, że koronacya Królowej ma być odłożoną do Sierpnia.

— Dawny Rządca Wyższej Kanady, sir Francis Head, przybył z New-York do Londynu.

— 24 b. m. lord Durham wypłynął s Portsmouth do Kanady na liniowym okręcie *Hastings*. Statkowi temu towarzyszy fregata parowa *Dee*, która będzie go ciągnęła w trudnych przejściach rzeki Św. Wawrzyńca. Na fregacie znajduje się 50 saperów i trzech oficerów z inżenieryi. Bryganty na *Charybdis* płynie też wraz z *Hastings'em* do Quebec.

— Żwawy spór wyniknął między dziennikami Londyńskiemi s powodu wymagań baronetów trzech połączonych Królestw. Ci ostatni złożyli komitet dla podania do Królowej prośby, w której wynurzają życzenie o nadanie im, s powodu koronacyi, wstęgi i ozdoby, którą każdy baronet ma prawo nosić na uroczystych obrzędach. Z objaśnień danych w tym względzie przez gazesy wynika, że godność baroneta ustanowiona została w 1611 roku przez Króla Jakuba I, a to s powodu że potrzeba mu było pieniędzy, dla uskutecznienia projektu kolonizacyi w prowincyi Ulster, w Irlandyi. Każdy, kto chciał dostąpić tej no-

wej godności powinien był zapłacić 1095 funt. sterl. Był to jeden stopień wyżej od stopnia prostego kawalera czyli rycerza (Knight) i równie jak ten ostatni nadawał prawo używania tytułu *sir*. Ztąd ci, co ten tytuł *sir* przybierają, dzielą się na baronetów i prostych kawalerów. Liczba takich kupnych tytułów ograniczona pierwiastkowie była do 200, ale w sześciu pierwszych leciech nieznalazło się nad 93 amatorów. W czasie późniejszym godność ta nabywała się pod warunkami mniej kosztownemi i teraz liczba baronetów wynosi do 800 w Anglii i tyleż w Szkocyi i Irlandyi.

Paryż 28 Kwietnia. W izbie deputowanych na posiedzeniu 26 b. m. P. Ganneron złożył sprawozdanie o budżecie na rok 1839, P. Duprat takież z obrachunków 1835 r. P. Mathieu pracę kommisyi mianowanej do roztrząśnienia projektu o kredycie 200,000 fr. na zaprowadzenie miar i wag, jenerał Bugeaud sprawozdanie s projektu zastosowania do oficerów administracyjnych prawa o pensyach wojska lądowego.

— W Biurze izby zapisało się już 11 mówców mających zabrać głos za sprawozdaniem kommisyi o drogach żelaznych, a 12 przeciw.

— Monitor z d. 27 b. m. urzędowie ogłasza że marszałek Soult, xiążę Dalmacyi, mianowany został przez Króla posłem nadzwyczajnym do reprezentowania J. K. Mości przy koronacyi Królowej Wiktoryi.

— Dzienniki ogłosiły akt oskarżenia w sprawie Huberta przez który sąd Królewski odsyła przed sąd d'assises ośm osób obwinionych o spisek na życie Króla. Między oskarżonemi jest jeden zastępca sędzi z Vervins.

— Przybyła do Brest z Haiti we 32 dni fregata *Nereida* i przywiozła pieniądze przeznaczone na wypłatę pierwszej raty otrzymanego przez Francyą wynagrodzenia.

NOWINY Z HISZPANII.

Madryt 19 Kwietnia. Wyjazd infanta don Francisco a Paulo, mający nastąpić w dniu jutrzejszym nieprzestaje zajmować wszystkie umysły. Orszak jego składa się s 1200 osób i 20 pojazdów. Z wielką trudnością potrafiono zebrać dość gotowizny dla uiszczenia przynajmniej części tego co Państwo infantowi winno. Zaledwo wypłacono mu 1,000,000 realów. Mówią że infant wybrał miasto Pau, za miejsce swego pobytu, lecz dodają, że Rząd oświadczył się przeciw temu wyborowi, dla zbytniej bliskości od granicy.

— Don Basilio Garcia przebiega we wszystkich kierunkach prowincyą Toledu, uzbrajając wszędzie młodzież w strzelby odebrane od gwardyi narodowej lub dobrowolnie przez nię oddane. Merino został ze swą dywizyą w Starej Kastylii.

— Ostatnie listy z Bayonny donoszą, że nowe stronnictwo, które było powstało pod wodzą Munagorri, (a nie Murragaray, jak go zrazu nazwano) złożyło już broń przed jenerałem karlistów Yturve.

— Donoszą z Burgos, pod d. 18 b. m. że hrabia Negri przybył 16 do Zevico, pod Puisegra, zwerbował wielu młodych ludzi i pociągnął ku Palencia. Podług jednej gazety Guergué gotuje się do oblężenia Bilbao i 21 b. m. był w Alzontegui.

(*Journ. de S. Pt. Gaz. Pet. Psz. Półn.*)

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— W Lipcu zeszłego roku miała miejsce w Massachusets, w Ameryce, tak nazwana *uczta kobiet*, do której należało 900 gości ze płci pięknej. Między innemi zauważano następne toasty: «za zdrowie Kawalerów Marcowych! oby co najdłużej samotni sypiali na łożu s pokrzywy, siadywali na stołkach drewnianych i samotnie pożywali supę, którą sami gotowali!—Niech żyje związek małżeński! prawdziwa essencya życia! Miłość w domu, pożyteczność za domem, wierność po wszystkie czasy i we wszystkich stanach! — Niech starzec bezżenny będzie podobny cierniowi, którego żaden kwiat nie czyni przyjemnym, ani żaden owoc pożytecznym; niech będzie uważany jako chwast szkodliwy przez wszystkie istoty żyjące!»

— P. Raoul-Rochette, wysłany przez rząd francuzki na wyprawę naukową i archeologiczną do Grecyi i Azyi mniejszej, puścił się już w podróż w towarzystwie P. Morey, młodego architekta wielkich nadziei.

— Kopalnie złota w Stanach Zjednoczonych Ameryki północnej w ostatnich trzynastu leciech przyniosły 5,126,500 dollarów; płody tych kopalni zaczynają teraz się zmniejszać.

— W Londynie ostatniemi dniami zdarzyły się prawie jednego dnia dwa wielkie pożary. Pierwszy zniszczył należącą do PP. Cockerell fabrykę ogniów sztucznych. Zgromadzone w niej wielkie zapasy siarki, saletry, prochu i gotowych już rac, czyniły ten pożar równie trudnym do ugaszenia jak niebespiecznym dla otaczających domów. Co chwila dawały się słyszeć wystrzały palnych materyj, od których domy całego kwartału były wstrząsane. Po ugaszeniu pożaru znaleziono ciała trzech umarłych osób z rodziny Cockerell. W drugim pożarze spłonęła do szczętu wspaniała rękodzielnia P. James Bright. Budowa ta o pięciu piętrach, miała długości 171 stop. Szkody szacują na 30,000 funtów sterl.

— Gazeta *le Commerce* oznajmuje o zawartym ze stolicą Apostolską przez rząd francuzki układzie, w skutek którego posiadłości w Afryce stanowić będą oddzielną wielką dyecezyą pod zarządem biskupa Algeru.

— 13 Kwietnia większa część miasta Schluckenau w Czechach stała się pastwą płomieni. Zgorzało 160 domów i 27 składów.

— Wiadomo że brylanty xiężny Leinster, były niedawno skradzione z jej sypialni, i że xiężna postrzegła tę stratę nieprędzej jak w chwili, kiedy się ubierała na bal. Napróżno policya Dublinu, gdzie kradzież była popełniona i policya Londyńska, starały się wyśledzić sprawców; dotąd

niepodobna było ich odkryć. Przed kilku dniami pudełko starannie opieczętowane, oddane zostało s poczty do hotelu xięcia Leinster w Londynie i ku wielkiemu zadziwieniu znaleziono w niém brylanty xiężnej w zupełnej całości. Policya uwiadomiona o tym szczególnym zwrocie gubi się w domysłach; mniemają że sumienny złodziej, nie należy do nikczemnej klassy ludzi trudniących się wyłącznie tym przemysłem. Policya nawet ma poślaki, iż on przybył umyślnie do Londynu dla oddania brylantów na pocztę i że natychmiast odjechał na stały ląd, dla uniknienia kary.

KURS WEXLOWY I PIENIĘŻNY.

Petersburg $\frac{2}{14}$ Maja.

Na Londyn	na 3 m.	$10\frac{19}{32}$, pens.
— Amsterdam	— 3 —	53 cens.
— Hamburg	— 3 —	$9\frac{43}{64}$, $\frac{11}{16}$ szyl.
— Paryż	— 3 —	112, $112\frac{1}{4}$ cent.
Rubel złoty.	— 3 rub.	65 kop.
—— srebrny.	— 3 —	53
Dukat holl. nowy		
—— stary . .		

Literatura.

NOWINY NAUKOWE.

Artykuł drugi.

Posiedzenie akademii nauk w Paryżu nowy stawi dowód dwóch dążności naszego wieku, który przedwszystkiem zapuszcza się w drobnostkowe analizy i szuka s każdego wynalazku korzyści materyalnych, usilując go zaraz zastosować i zużytecznić. Kto wie czyli ten pełen egoizmu pośpiech utilitarny, nie jest przeszkodą dla czystych nauk, których korzyści zawsze same z siebie wynikać, bez gwałtownego rozciągania powinny. Na posiedzeniu 5 Lutego 1838 r. zajmująca była nota P. Moreau de Jonnes o statystyce sądowniczej Anglii. Pokazuje się z niej iż w porównaniu z Francyą cztery razy najmniej częstsze są zabójstwa, kradzieże sześć lub siedem, a pożary nieco rzadsze. Na posiedzeniu 12 Lutego nowe noty o machinach parowych PP. Barré de S. Venant i Desmarets. Minister Wojny oznajmuje wyjazd P. Gaymard na północ, udającego się po nowe obserwacye do Danii, Szwecyi, Norwegii, Spitzbergu i t. d.

Na posiedzeniu akademii Sankt-Petersburskiej raport P. Struwe o pracach astronomicznych P. Argelander, jest niezmiernej wagi, i rozwiązuje stanowczo hypothezę od 50 lat w zawieszeniu będącą. *(Institut 1838 Janv.)*

Zastanawia nowa klassyfikacya ciał chemicznych P. Martens. *(Acad. de Brux. No 9)* wynalezienie nowego ciała nazwanego *chryzeną* od złotawego koloru, przez P. Aug. Laurent. *(Echo du monde Savant. 22. Nov. 1837.)* odkrycie nowych zwierząt kopalnych czworonogich w górach Sewalik przez PP. *Baker* i *Durand*, których dotąd trzy gatunki w tém miejscu zadeterminowano. Odkrycie infuzoriów kopalnych w mące używanej w czasie głodu 1832 r. w Laponii przez Berzeliusa i Ehrenberga, zachęciło do nowych poszukiwań P. Agassiz, który Tryplę orańską, zawierającą wycisk ryby (Alosa elongata) znalazł złożoną z samych zwierzątek mikroskopicznych. P. Ehrenberg odkrył także przed kilką laty iż osad błotnisty koloru żółtordzawego znajdujący się po rowach i brany pospolicie za skład niedokwasu żelaza, składa się ze zwierzątek z rodzaju *Gaillonella*, zawierających w swoim składzie żelazo i krzemionkę, nazwał je P. E. G. *ferruginea.* Tenże akademii Berlinskiej podał notę o formach mikroskopicznych rożnego rodzaju ziem i kruszców.

Co do Anatomii porównawczej, wyszły dzieła: PP. Brewster w Anglii, P. Rapp «Symbolae ad anatomiam et physiologiam organorum bulbum adjuvant, et praecipue membranae nicitantis; P. Hennecke, De functionibus omentorum in corpore humano. P. Vrolik, Tijdschrift voon natura nijlke geschiedenis). PP. Baer, Bruas, Ravin, P. Wagner który zajął się badaniem nad częściami rodnemi u ptaków. W pamiętnikach towarz. nauk przyrodz. Neufchatelskiego Coulomb ogłosił opis różnych nieznajomych lub niedostatecznie opisanych zwierząt, począwszy od kilku rodzajów wiewiórek *Sciurus numeralis*, *S. auriventer*, *S. Raflesii*, *S. griseiventer*.

P. Audouin poczynił poszukiwania (dotąd jeszcze niewydane) obejmujące 14 tom. in 4 o robakach szkodliwych rolnictwu, szkodzących owocom i ziarnu, korzeniom, łodydze i drzewu, tamujących rozplemienienie tych wszystkich.

Coraz nowe odkrycia dowodzą iż wiele chorób objawiających się powierzchownemi ranami, mają za przyczynę zwierzątka mikroskopiczne, teraz PP. Beauperthuy i Adet de Rosseville odkryli w materyi zbierającej się na rakach (cancer) nowy rodzaj akarusa. Nam się zdaje, iż w krótce toż samo się z *syphilis* pokaże *(Acad. de Paris 1838 Janv.)*

Machiny parowe nie przestają zajmować wielu uczonych i mechaników. Zaprzeczono zwycięsko jak się zdaje zapewnieniom P. Lardner, który dowodził że parochody niezdatne będą do długich morskich podróży. (Assoc. britan. pour l'avanc. d. sciences Sept. 1837.)

P. Pambour zbił twierdzenie będące przyczyną wielu omyłek w rachubach, iż jedna zawsze ilość pary wychodzi przez piston bez względu na rzadsze lub częstsze otwieranie się jego (ibid). Nowe udoskonalenie machiny parowej P. G. M. Roentgen otrzymało patent.

Telegraf elektryczny P. Wheatstone, o którym dziś tyle mówią, nowemi doświadczeniami przyszłą swoją użyteczność potwierdza. Mają go urządzić między Londynem a Liverpoolem (Acad. d. scien. 1838). Droty przewodnicze iść będą po pod drogą żelazną. Na obu końcach są urządzone dwa koła, na których znaki i głoski narysowano. Każdy znak ma swoją nić przewodniczą; a gdy téj igła z jednej strony dotknięta zostanie wnet się to na przeciwném kole objawi. Część machiny elektrycznej porusza także rodzaj excytarza, służącego na obudzenie uwagi przed daniem znaków.

Wielkie poczynili próby robienia papieru z kory morwowej PP. Gerard i Predeval.

Orgeson, szwed, wynalazł sposób stwardnienia torfu, przez co ten traci piątą część ciężaru a ⅜ objętości, a pozbywa się wszelkiej wilgoci i daleko lepiej pali. Dowiódł on tego robiąc próbę na 4,000 f. torfu w Ratuszu Helsingforskim (w Finlandyi).

W Londynie wziął patent na pieczenie nowego rodzaju bułek lekkich na bikarbonacie sody, jeden piekarz. P. Cresson używa kautczuku do zwyczajnego obuwia dla zabespieczenia go od wilgoci i utrzymania ciepła. (Journ. de l'Acad. d. sciences) P. Pistruci w Londynie wynalazł nową machinę do wycinania medalów. *(Monit. industr. 14 dec. 1837.)*

W minach ołowiu Blen-y-nant (blisko Mald. w Flintchire) odkryto przypadkiem rzekę podziemną, która wedle wszelkiego podobieństwa podsyca sławny wytrysk S. Winifred-Well w Holywell, płynącą w podziemnych pieczarach wysłanych stalaktytami i alabastrowym pokładem. *(Echo du monde savant.)*

Kanał mający łączyć Ocean atlantycki z Oceanem spokojnym dopiero w bieżącym roku ukończony zostanie, a nie wiadomo kiedy otwarty. (Ac. d. sc. 5 fev. 1838). Wielkiej wagi dla starożytników jest odkryte zapadłe peruwiańskie miasto. Rachują iż to się stać musiało przed 250 laty, chociaż mieszkańcy nic o nim nie pamiętają. Nowe to będzie Herkulanum dla badaczów starożytności. *(Acad. d. sc. 5 fevr.)*

Karta jeograficzna Nowej Galii południowej (w Oceanii) przedstawiona została tow. jeogr. Londyńskiemu przez Mitchell. Pokazuje się z niej że kraj ten tylko o jednę szóstą mniejszy jest od Europy. (Echo d. m. sav. 6 jan. 1838.)

Z nowszych xiążek wyszłych za granicą wymienimy:

1) Listy o Astronomii p. Alb. de Montémont. (3 wyd.) Paris 1838. 2 Vol. 8, 10 fr.) daleko wyższe i pożyteczniejsze wykładowi popularnemu tej nauki, od innych poprzedzających.

2) Ricerche sulla struttura del caute nelle piante monocotiledeni Padwa fol. min.

3) Icones anatomico-botanicae ad illustranda elementa philosophiae botanicae, auctore Linck. Berlin 1837. Po łacin. i po niemiec.

4) Dzieła w przedmiocie hist. natur. Goëthego, tłomaczenie Martinsa fol. Cherbuliez.

5) Hartensteina Prof. w Uniw. Lipskim Problemata Metafizyczne (8, 1 Tom. Lipsk u Brockhausa.)

6) Saggio di fisiognomia, przez Polli Giovanno. Mediolan 1837. Molin. 8, 16 tabl.

7) Les condamnés et les prisons par le Vicom. Bretigneres de Courteilles (1 vol. 400 pp. Paris 1838. Perrotin.

8) P. Balzac nie ustaje w wydawaniu swoich *Cent contes drolatiques.* Bez wątpienia jest to jeden ze sposobów jakie przedsięwziął aby oczyścić się z długów i zapewnić sobie na dal życie spokojne, o którem wspomina w polemicznej przemowie do *Lys dans la vallée*, lecz i dzisiejsza i pozniejsza sława jego wiele na tém ucierpieć musi. Czekamy co o tem powie Biblioteka Genewska, której wydawcy wszelkiemi sposobami biją na francuskich pisarzy tegoczesnych.

9) Chemistry as applied to the fine arts. przez Bachhoffner. Londyn 1837, Carpenter.

10) Notice sur l'emploi de la vapeur dans les incendies par Dujardin. Lille. Petitot.

11) The parterre, or the art of forming flower gardens. Londyn 1837. Buel.

12) Adventures of a gentleman in a search of a horse przez Cavent Emptor. Lond. 1837. 8, Saunders and Otley.

13) Elite des monuments ciramographiques. Materiaux pour l'intelligence des religious et des moeurs de l'antiquité, expl. et commentés p. Ch. Lenormant et J. Delwitte; (dzieło poczęte dopiero.)

14) Algeri, Tripoli, Tunis e Marocco. Milano 1837.

15) Travels in Crete. Lond. 1838. Murray.

16) Geschichte der poetischen literatur der Deutschen, von Gervinus 3 Tom. Lipsk 1837. Engelmann.

17) A Year in south America (of Campbell Scurlett), 3 Tom, 8, Lond. 1837. Colburn. etc.

J. J. Kraszewski.

Omelno.

d. 10 Kwietnia 1838 r.

Печатать позволяется. С.-Петербургъ. Мая 2-го 1838. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.